

якості життя в країні, запровадження різних соціальних, економічних, демократичних європейських стандартів життєдіяльності людини.

Таким чином, імплементація головних європейських цінностей потребує прийняття правових норм і створення інститутів, які будуть впроваджувати ці норми і контролювати їх дотримання. На нашу думку, європейська орієнтація є не тільки одним з напрямків зовнішньої політики України, а й визначальним вектором внутрішніх змін в українському суспільстві.

Література

1. Тичина В.П. Права людини як правова цінність Європейського Союзу. *Прикарпатський юридичний вісник*. Вип. 1 (48). 2023. С. 126-131.

2. Водолаженко Є.І. Цінності Європейського Союзу. *Україна і Європейський Союз: шлях до сталого розвитку*: зб. наук. статей, 2019. С. 19-23.

3. Мандрига Т.Б. Європейські цінності та ціннісні орієнтації українського суспільства: проблеми співвідношення. *Прикарпатський вісник НТШ*. 2015. № 3(31). С. 96-103.

4. Хустова М.Г. Правова політика України в умовах інтеграції до Європейського Союзу. *Право та інновації*. № 1(33), 2021. С. 74-82.

УДК 347.962 (043.2)

Рабко Т.О., адвокат, викладачка
Вищої школи адвокатури НААУ, радниця ТОВ «МБС»,
учасниця АО «Всеукраїнська адвокатська допомога»,
членкиня Ради Комітету з питань електронного судочинства та
кібербезпеки адвокатської діяльності у складі НААУ, регіональна
представниця молодіжного комітету НААУ-UNBA NextGen у Донецькій
обл., членкиня Ради Комітету з гендерної політики у складі НААУ, Вища
школа адвокатури НААУ,
м. Маріуполь, Україна

ОБОВ'ЯЗКОВА РЕЄСТРАЦІЯ В ЄДИНІЙ СУДОВІЙ ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНІЙ СИСТЕМІ (ЄСІТС)

5 жовтня 2021 р. було розпочато офіційне функціонування окремих підсистем (модулів) Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи: «Електронний кабінет»; «Електронний суд»; підсистема відеоконференцзв'язку. На той час законодавством було визначено коло суб'єктів, які повинні були зареєструвати свої офіційні електронні адреси в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі в обов'язковому порядку, однак не були встановлені граничні строки для таких дій. 21 липня 2023 р. набув чинності Закон України «Про внесення

змін до деяких законодавчих актів України щодо обов'язкової реєстрації та використання електронних кабінетів в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами» (№3200-IX від 29.06.2023). Закон визначив, що офіційні електронні адреси, зареєстровані до набрання ним чинності, вважаються електронними кабінетами і використовуються судом, учасниками справи за правилами та в порядку, що діють після введення в дію цього Закону. Цей Закон набрав чинності з дня, наступного за днем його опублікування, та було введено в дію через 90 днів з дня його опублікування (18.10.2023), крім: цивільного та адміністративного процесу в частині обов'язкової реєстрації юридичними особами (приватної форми власності) електронних кабінетів в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами, які вводяться в дію через сім місяців з дня опублікування цього Закону (21.02.2024) [1].

19 жовтня 2023 р. прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо уточнення обов'язків учасників судової справи» (3424-IX). Зазначеним Законом було внесено зміни до положень Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України та Кодексу адміністративного судочинства України, якими передбачається, що обов'язок реєстрації електронного кабінету стосується тих органів державної влади та інших державних органів, які зареєстровані за законодавством України як юридичні особи, а також тих юридичних осіб, які зареєстровані за законодавством України [2]. Наразі до кола суб'єктів, що зобов'язані зареєструвати електронні кабінети в ЄСІТС включено: - адвокатів, нотаріусів, - державних та приватних виконавців, - арбітражних керуючих, судових експертів, - органи державної влади та інші державні органи, зареєстровані за законодавством України як юридичні особи, їх територіальні органи, - органи місцевого самоврядування, - інші юридичні особи, зареєстровані за законодавством України. При цьому, інші особи реєструють свої електронні кабінети в добровільному порядку. Реєстрація в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами, не позбавляє права на подання документів до суду в паперовій формі. При цьому, особа, яка зареєструвала електронний кабінет в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами, може подавати процесуальні, інші документи, вчиняти інші процесуальні дії в електронній формі виключно за допомогою Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи або її окремої підсистеми (модуля), що забезпечує обмін документами, з використанням власного електронного підпису,

прирівняного до власноручного підпису відповідно до Закону України «Про електронні довірчі послуги», якщо інше не передбачено процесуальним кодексом.

13 вересня 2023 р. у постанові по справі № 204/2321/22 Велика Палата Верховного Суду сформулювала правовий висновок, що звернення фізичної особи до суду через офіційну електронну адресу суду з процесуальним електронним документом, який підписаний електронним цифровим підписом, є належним та правомірним способом безпосереднього звернення до суду, що ототожнюється із безпосереднім зверненням до суду через канцелярію або традиційними засобами поштового зв'язку і має кваліфікуватися саме як безпосереднє звернення до суду. Наведені висновки не стосуються адвокатів, нотаріусів, приватних виконавців, судових експертів, державних органів та органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання державного та комунального секторів економіки, які реєструють свої офіційні електронні адреси в ЄСІТС в обов'язковому порядку [4].

Наразі процесуальне законодавством визначено, що суд повертає письмову заяву (клопотання, заперечення) її заявнику без розгляду також у разі, якщо її подано особою, яка відповідно до вимог законодавства зобов'язана зареєструвати електронний кабінет та не зареєструвала його. Процесуальні наслідки, передбачені процесуальним кодексом у разі звернення до суду з документом особи, яка відповідно до законодавства зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його, застосовуються судом також у випадках, якщо інтереси такої особи у справі представляє адвокат. Також визначено, що якщо інший учасник справи відповідно до вимог процесуального кодексу зобов'язаний зареєструвати електронний кабінет, але не зареєстрував його, учасник справи, який подає документи до суду в електронній формі з використанням електронного кабінету, звільняється від обов'язку надсилання копій документів такому учаснику справи (виключення - суб'єкти владних повноважень у адміністративному процесі). Суд, направляючи такому учаснику справи судові виклики і повідомлення, ухвали у випадках, передбачених процесуальним кодексом, зазначає у цих документах про обов'язок такої особи зареєструвати свій електронний кабінет та про можливість ознайомлення з матеріалами справи через Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему або її окрему підсистему (модуль), що забезпечує обмін документами. Якщо учасник справи має електронний кабінет, суд надсилає всі судові рішення такому учаснику в електронній формі виключно за допомогою ЄСІТС чи її окремої підсистеми (модуля), що забезпечує обмін документами. У разі відсутності в учасника справи електронного кабінету суд надсилає всі судові рішення такому учаснику в паперовій формі рекомендованим

листом з повідомленням про вручення. Якщо судове рішення/повідстку надіслано до електронного кабінету пізніше 17 години, судове рішення/повідстка вважаються врученими у робочий день, наступний за днем їхнього відправлення, незалежно від надходження до суду повідомлення про їхнє доставлення. Раніше траплялися випадки, коли недобросовісні опоненти умисно не направляли стороні копію документів по справі, а за рахунок віддаленості судів не завжди була можливість ознайомитися із матеріалами судової справи безпосередньо в приміщенні суду. Але наразі це питання вирішилося можливістю доступу до всіх матеріалів справи у електронному вигляді. Деякі суди ще не в повному обсязі сканують матеріали судових справ та надають можливість ознайомитися з матеріалами справи в електронному вигляді через підсистему «Електронний суд». Однак, рішенням Вищої ради правосуддя № 977/0/15-23 від 12.10.202 р.3 було внесено зміни до п. 115 Положення про порядок функціонування окремих підсистем Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, де чітко було зазначено, що у разі надходження заяви учасника справи про ознайомлення з матеріалами справи чи окремими документами в електронному вигляді через систему Електронний суд, суд, який отримав таку заяву, забезпечує сканування відповідних матеріалів справи у паперовій формі, що перебуває в такому суді, та долучення їх до матеріалів електронної судової справи [3].

Зазначені зміни повинні сприятливо вплинути на розгляд судових справ та забезпечать змагальність сторін.

Література

1. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обов'язкової реєстрації та використання електронних кабінетів в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами» від 29 червня 2023 р. № 3200-IX. URL: <http://tinyurl.com/mrtp4b83> (дата звернення: 25.01.2024).

2. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо уточнення обов'язків учасників судової справи». URL: <http://tinyurl.com/59pfv7at> (дата звернення: 25.01.2024).

3. Положення про порядок функціонування окремих підсистем Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи. URL: <http://tinyurl.com/mtvkdb4e> (дата звернення: 25.01.2024).

4. Посібник «Електронне судочинство. Сучасні виклики та реалії». URL: <http://tinyurl.com/3jkyzsrc> (дата звернення: 25.01.2024).